

Dr Adam Choryński, Instytut Środowiska Rolniczego i Leśnego PAN
Prof. UAM dr hab. Piotr Matczak, Wydział Socjologii UAM
Dr hab. Agnieszka Jeran, Wydział Socjologii UAM

Zarządzanie ryzykiem w związku z ekstremalnym opadem atmosferycznym. Spojrzenie na czynniki kształtujące modele działań kryzysowych w społecznościach lokalnych.

Streszczenie wystąpienia na seminarium IRWiR PAN, 7 czerwca 2021 r.

Głównym celem prezentowanego artykułu jest wykazanie jakie czynniki (ich konstelacja), mają wpływ na formowanie się określonego modelu działań kryzysowych w lokalnych systemach zarządzania ryzykiem. W badaniu skupiono się na gminach miejsko-wiejskich i wiejskich z obszaru Wielkopolski. Gminy zostały poddane analizie z wykorzystaniem koncepcji elastyczności (*resilience*), która umożliwia wskazanie lokalnego modelu podejmowanych działań kryzysowych.

Dane podlegające analizie obejmują indywidualne wywiady pogłębione z głównymi aktorami lokalnych systemów radzenia sobie z ryzykiem związanym z ekstremalnymi zdarzeniami atmosferycznymi, dane meteorologiczne dla 8 gmin wskazujące liczbę dni z ekstremalnym opadem w roku, wydatki budżetowe wybranych samorządów na zarządzanie kryzysowe, sytuację demograficzną gmin, interwencje strażackie związane z wystąpieniem zdarzeń pogodowych, a także samą obecność jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej (również w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym) oraz Państwowej Straży Pożarnej – w poszczególnych gminach.

W oparciu o zrealizowane dotychczas wywiady pogłębione, można przyjąć hipotezę, że jednym z głównych czynników decydującym o uformowaniu się lokalnie określonego modelu funkcjonowania decydują wcześniejsze doświadczenia w gminach z opadem nawałnym.

W badanych gminach można wyodrębnić dwa zasadnicze modele funkcjonowania w związku z zagrożeniem ekstremami pogodowymi: a) skupione na działaniach ratunkowych i mających na celu pełne zabezpieczenie się przed konsekwencjami zdarzeń, a także b) koncentrujące się na działaniach ratunkowych oraz przekształcające się, by przyszłe zdarzenia były mniej dotkliwe. Można zauważyć, że gminy, które we wcześniejszych latach cierpiały bardziej w wyniku opadów nawałnych skłaniają się w kierunku działań tradycyjnych, strukturalnych, również w kwestiach innowacji. Reaktywność gmin mniej doświadczonych jest niższa, uformowały się tam modele miękkich rozwiązań modyfikujących systemy zarządzania, gdzie istotną rolę odgrywają edukacja i ostrzeżenia meteorologiczne.